

Rzeszów, 20.02.2011

Instytut Techniki

Zakład Materiałoznawstwa

Zapytanie

W związku z możliwością wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów dydaktycznych w ramach projektu pt.:

„**UR nowoczesność i przyszłość regionu**” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IV, Szkolnictwo Wyższe i Nauka, Działanie 4.1. Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, Poddziałanie 4.1.1. Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni na podstawie umowy o dofinansowanie nr UDA – POKL.04.01.01-00- 068/10-0 z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Instytucję Pośredniczącą stanowi Departament Wdrożeń i Innowacji (DWI) w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego z siedzibą w Warszawie przy ul. Wspólnej 1/3, 00-529. Wykonanie dzieła nastąpi z materiałów własnych;

Zakład Materiałoznawstwa Instytutu Techniki prosi o udzielenie odpowiedzi na pytania:

1. czy cytowanie (w wykonywanym dziele), rysunku z książki - podręcznika akademickiego lub innego opracowania z dziedziny tematu, zawierającego w podpisie do rysunku informację o źródle, z którego rysunek został zaczerpnięty wymaga pisemnej zgody autora książki lub opracowania w sytuacji jeżeli:
 - 1.1. w tekście książki – podręcznika akademickiego lub innego opracowania, zapisano informację następującej treści – utwór w całości ani we fragmentach nie może być powielany ani rozpowszechniany za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, w tym również nie może być umieszczany ani rozpowszechniany w postaci cyfrowej zarówno w Internecie, jak i w sieciach lokalnych bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich;
 - 1.2. w tekście książki – podręcznika akademickiego lub innego opracowania, zapisano informację następującej treści – All Rights reserved;
 - 1.3. w tekście książki – podręcznika akademickiego lub innego opracowania, zapisano informację następującej treści – wszelkie prawa zastrzeżone. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi;

2. czy wykonanie własnego rysunku w wykonywanym dziele, na podstawie rysunku z książki – podręcznika akademickiego lub innego opracowania, w sytuacji gdy wykonywany przez siebie rysunek zawiera w podpisie do rysunku informację o źródle na podstawie którego rysunek ów został wykonany, wymaga pisemnej zgody autora książki, opracowania jeżeli w tekście książki – podręcznika akademickiego lub innego opracowania, zapisano informacje jak w punktach 1.1, 1.2, 1.3.

Rzeszów, dnia 21 lutego 2011r.

Dot. zapytań Instytut Techniki

Zakład Materiałoznawstwa,

Opinia

Zgodnie z przepisem art. 29 ust.1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. DzU 2006 nr 90, poz. 631 ze zm.) regulującym **tzw. prawo cytatu**, wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości. Cytowanie obejmuje zarówno tekst pisany, jak również wykresy, rysunki, tabele.

Cytat ogranicza prawa autorskie twórcy, dlatego musi spełniać warunki, aby mieścić się w granicach określonych przez prawo, warunki te wskazują doktryna i orzecznictwo sądowe:

1. **Rozpoznawalność cytatu.** Słowa autora i słowa, które są cytowane muszą być wyraźnie odróżnione. Brak odróżnienia cytatu od reszty tekstu stanowić będzie naruszenie praw autorskich i powodować powstanie tzw. plagiatu.
2. **Oznaczoność cytatu** co do autorstwa i źródła. Cytat musi być oznaczony w każdym przypadku, w którym się pojawia. Nie wystarczy samo ogólne odwołanie się do autorów lub dzieł w końcowym zestawieniu bibliografii lub źródeł.
3. **Celowość cytatu** – cytat ma służyć wyjaśnianiu lub nauczaniu, krytycznej analizie lub prawom gatunku twórczości.
4. **Pomocniczość cytatu** – cytat ma uzupełniać i wzbogacać dzieło, nie może go natomiast zastępować, ani tworzyć jego zasadniczej konstrukcji.

Przepisy w/w ustawy nie określają w żaden sposób jaka jest dopuszczalna **wielkość cytatu**. Zgodnie jednak z orzecznictwem Sądu Najwyższego „Przytoczenie cudzego utworu nawet w całości jest dozwolone, jeżeli następuje w celu określonym w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.), przy czym przytaczany utwór musi pozostawać w takiej proporcji do wkładu twórczości własnej, aby nie było wątpliwości co do tego, że powstało własne

dzieło” – tak wyrok SN z dnia 23.11.2004r. I CK 232/04 Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna 2005/11/195/87.

Niemniej jednak zasadniczo tworzone dzieło ma być samoistne, nie może polegać na przytoczeniu cudzej twórczości, ewentualnie jedynie z własnym, krótkim komentarzem. Nie może być również serią cytatów, nawet gdyby to były cytaty z różnych dzieł i autorów. Cytaty w samoistnym dziele powinny mieć rolę podrzędną. Nadmierne, zbyt obszerne i nieuzasadnione korzystanie z cytatów stanowi naruszenie praw autorskich.

Podkreślenia wymaga również, iż przepisy w/w ustawy wskazują także na możliwość jedynie zamieszczania rozpowszechnionych drobnych utworów lub fragmentów większych utworów w podręcznikach, również w celach dydaktycznych, jednak takie działanie zawsze łączy się obowiązkiem wynagrodzenia dla twórcy dzieła (art. 29 ust.2,3 w/w ustawy).